

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Turun kaupunki

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Antti Perälä

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Aleksi Randell	kaupunginjohtaja		aleksi.randell@turku.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimituksessa

Vastaajien määrä: 1

01.02.2016
----

5. Toimielimen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- kaupunginhallitus

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Vastaajien määrä: 1

	Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa
005 Alajärvi	0
020 Akaa	0
005 Alajärvi	0
009 Alavieska	0
010 Alavus	0
016 Asikkala	0
018 Askola	0
019 Aura	0
035 Brändö	0
043 Eckerö	0
046 Enonkoski	0
047 Enontekiö	0
049 Espoo	0
050 Eura	0
051 Eurajoki	0
052 Evijärvi	0
060 Finström	0
061 Forssa	0
062 Föglö	0
065 Geta	0
069 Haapajärvi	0
071 Haapavesi	0
072 Hailuoto	0
074 Halsua	0
075 Hamina	0
076 Hammarland	0
077 Hankasalmi	0
078 Hanko	0
079 Harjavalta	0
081 Hartola	0
082 Hattula	0
086 Hausjärvi	0
111 Heinola	0
090 Heinävesi	0
091 Helsinki	0
097 Hirvensalmi	0
098 Hollola	0
099 Honkajoki	0
102 Huittinen	0
103 Humppila	0
105 Hyrynsalmi	0
106 Hyvinkää	0
283 Hämeenkoski	0
108 Hämeenkyrö	0
109 Hämeenlinna	0
109 Hämeenlinna	0
139 li	0

140 Iisalmi	0
142 Iitti	0
143 Ikaalinen	0
145 Ilmajoki	0
146 Iloanta	0
153 Imatra	0
148 Inari	0
149 Inkoo	0
151 Isojoki	0
152 Isokyrö	0
164 Jalasjärvi	0
165 Janakkala	0
167 Joensuu	0
169 Jokioinen	0
170 Jomala	0
171 Joroinen	0
172 Joutsa	0
174 Juankoski	0
176 Juuka	0
177 Juupajoki	0
178 Juva	0
179 Jyväskylä	0
181 Jämijärvi	0
182 Jämsä	0
186 Järvenpää	0
202 Kaarina	0
204 Kaavi	0
205 Kajaani	0
208 Kalajoki	0
211 Kangasala	0
213 Kangasniemi	0
214 Kankaanpää	0
216 Kannonkoski	0
217 Kannus	0
218 Karijoki	0
224 Karkkila	0
226 Karstula	0
230 Karvia	0
231 Kaskinen	0
232 Kauhajoki	0
233 Kauhava	0
235 Kauniainen	0
236 Kaustinen	0
239 Keitele	0
240 Kemi	0
320 Kemijärvi	0
241 Keminmaa	0
322 Kemiönsaari	0
244 Kempele	0
245 Kerava	0
249 Keuruu	0

250 Kihniö	0
256 Kinnula	0
257 Kirkkonummi	0
260 Kitee	0
261 Kittilä	0
263 Kiuruvesi	0
265 Kivijärvi	0
272 Kokkola	0
271 Kokemäki	0
272 Kokkola	0
273 Kolari	0
275 Konnevesi	0
276 Kontiolahti	0
280 Korsnäs	0
284 Koski TI	0
285 Kotka	0
286 Kouvola	0
286 Kouvola	0
287 Kristiinankaupunki	0
288 Kruunupyy	0
290 Kuhmo	0
291 Kuhmoinen	0
295 Kumlinge	0
297 Kuopio	0
300 Kuortane	0
301 Kurikka	0
301 Kurikka	0
304 Kustavi	0
305 Kuusamo	0
312 Kyyjärvi	0
316 Kärkölä	0
317 Kärsämäki	0
318 Kökar	0
319 Köyliö	0
398 Lahti	0
399 Laihia	0
400 Laitila	0
407 Lapinjärvi	0
402 Lapinlahti	0
403 Lappajärvi	0
405 Lappeenranta	0
408 Lapua	0
410 Laukaa	0
416 Lemi	0
417 Lemland	0
418 Lempäälä	0
420 Leppävirta	0
421 Lestijärvi	0
422 Lieksa	0
423 Lieto	0
425 Liminka	0

426 Liperi	0
444 Lohja	0
430 Loimaa	0
430 Loimaa	0
433 Loppi	0
434 Loviisa	0
435 Luhanka	0
436 Lumijoki	0
438 Lumparland	0
440 Luoto	0
441 Luumäki	0
442 Luvia	0
475 Maalahti	0
444 Lohja	0
478 Maarianhamina	0
480 Marttila	0
481 Masku	0
483 Merijärvi	0
484 Merikarvia	0
489 Miehikkälä	0
481 Masku	0
491 Mikkeli	0
494 Muhos	0
495 Multia	0
498 Muonio	0
499 Mustasaari	0
500 Muurame	0
503 Mynämäki	0
504 Myrskylä	0
505 Mäntsälä	0
508 Mänttä-Vilppula	0
507 Mäntyharju	0
529 Naantali	0
531 Nakkila	0
532 Nastola	0
508 Mänttä-Vilppula	0
529 Naantali	0
535 Nivala	0
536 Nokia	0
538 Nousiainen	0
541 Nurmes	0
543 Nurmijärvi	0
545 Närpiö	0
560 Orimattila	0
561 Oripää	0
562 Orivesi	0
563 Oulainen	0
564 Oulu	0
309 Outokumpu	0
576 Padasjoki	0
577 Paimio	0

564 Oulu	0
578 Paltamo	0
445 Parainen	0
580 Parikkala	0
581 Parkano	0
599 Pedersören kunta	0
583 Pelkosenniemi	0
854 Pello	0
584 Perho	0
588 Pertunmaa	0
592 Petäjavesi	0
593 Pieksämäki	0
595 Pielavesi	0
598 Pietarsaari	0
601 Pihtipudas	0
604 Pirkkala	0
607 Polvijärvi	0
608 Pomarkku	0
609 Pori	0
611 Pornainen	0
638 Porvoo	0
614 Posio	0
615 Pudasjärvi	0
616 Pukkila	0
619 Punkalaidun	0
620 Puolanka	0
623 Puumala	0
624 Pyhtää	0
625 Pyhäjoki	0
626 Pyhäjärvi	0
630 Pyhäntä	0
631 Pyhäranta	0
635 Pälkäne	0
636 Pöytyä	0
636 Pöytyä	0
678 Raabe	0
710 Raasepori	0
680 Raisio	0
681 Rantasalmi	0
683 Ranua	0
684 Rauma	0
684 Rauma	0
686 Rautalampi	0
687 Rautavaara	0
689 Rautjärvi	0
691 Reisjärvi	0
694 Riihimäki	0
697 Ristijärvi	0
698 Rovaniemi	0
700 Ruokolahti	0
702 Ruovesi	0

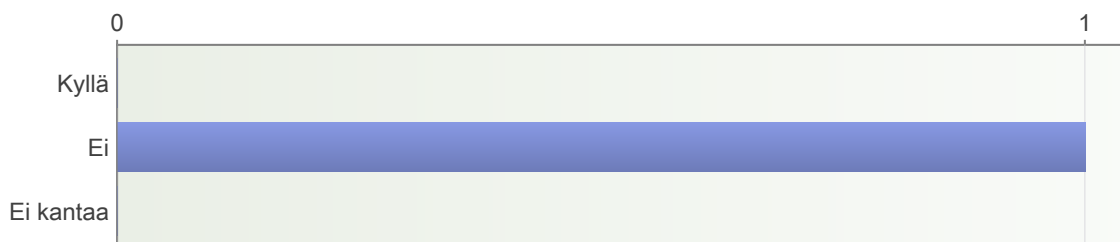
704 Rusko	0
704 Rusko	0
707 Rääkkylä	0
729 Saarijärvi	0
732 Salla	0
734 Salo	0
736 Saltvik	0
790 Sastamala	0
738 Sauvo	0
739 Savitaipale	0
740 Savonlinna	0
740 Savonlinna	0
742 Savukoski	0
743 Seinäjoki	0
743 Seinäjoki	0
746 Sievi	0
747 Siikainen	0
748 Siikajoki	0
791 Siikalatva	0
749 Siilinjärvi	0
751 Simo	0
753 Sipoo	0
755 Siuntio	0
758 Sodankylä	0
759 Soini	0
761 Somero	0
762 Sonkajärvi	0
765 Sotkamo	0
766 Sottunga	0
768 Sulkava	0
771 Sund	0
777 Suomussalmi	0
778 Suonenjoki	0
781 Sysmä	0
783 Säkyä	0
831 Taipalsaari	0
832 Taivalkoski	0
833 Taivassalo	0
834 Tammela	0
837 Tampere	0
844 Tervo	0
845 Tervola	0
846 Teuva	0
848 Tohmajärvi	0
849 Toholampi	0
850 Toivakka	0
851 Tornio	0
853 Turku	1
857 Tuusniemi	0
858 Tuusula	0
859 Tyrnävä	0

886 Ulvila	0
887 Urjala	0
889 Utajärvi	0
890 Utsjoki	0
892 Uurainen	0
893 Uusikaarlepyy	0
895 Uusikaupunki	0
785 Vaala	0
905 Vaasa	0
908 Valkeakoski	0
911 Valtimo	0
092 Vantaa	0
915 Varkaus	0
918 Vehmaa	0
921 Vesanto	0
922 Vesilahti	0
924 Veteli	0
925 Vieremä	0
927 Vihti	0
931 Viitasaari	0
934 Vimpeli	0
935 Virolahti	0
936 Virrat	0
941 Vårdö	0
946 Vöyri	0
976 Ylitornio	0
977 Ylivieska	0
980 Ylöjärvi	0
981 Ypäjä	0
989 Ähtäri	0
992 Äänekoski	0

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Pyydettyyn lausuntoon vastaaminen on monilta osin haastavaa, koska linjapäätöksessä ei ole otettu yksityiskohtaisemmin kantaa tulevan järjestelmän rahoitusmalliin eikä itsehallintoalueen ja kunnan välisiin toimivalta- ja tehtävänjakokysymyksiin.
Uudistuksen merkitys on erittäin suuri ja päätöksellä on kauaskantoiset vaikutukset. Lausunnon antamisen aikataulu on ollut kireä eikä mahdollistanut laajan asiantuntija- ja kansalaiskeskustelun käymistä.
Lähtökohtaisesti kuntaa suuremmilla itsehallintoalueilla on oltava riittävä väestöpohja ja taloudellinen kantokyky, jotta ne pystyvät vastaamaan niille annettavien tehtävien järjestämisestä.
On olemassa tunnistettu riski, että linjatulla itsehallintoalueiden lukumäärällä ei saavuteta alkuperäisenä tavoitteena olevia toiminnallisia hyötyjä ja taloudellisia säästöjä. Esitetyllä mallilla voi tässä tapauksessa olla myös kokonaisveroastetta korottava vaikutus.
Nykyinen maakuntajako uudistuksen pohjana merkitsee sitä, että tulevat itsehallintoalueet ovat asukasluvultaan ja taloudelliselta kantokyvyltään hyvin erilaisia. Nykyiseen maakuntajakoon pohjautuva ratkaisu johtaa tilanteeseen, jossa osa itsehallintoalueista jää asukaspuhjaltaan aivan liian pieniksi.
Itsehallintoalueita muodostettaessa tulee huomioida alueiden perustamisen vaikutukset kansallisen kilpailukyyn edistämiseen. Parhaiten tämä toteutuu muodostamalla taloudellisesti kantokykyisiä alueita ja kiinnittämällä huomio itsehallintoalueiden ja alueen keskuskaupungin väliseen työnjakoon ja yhteistyöhön, mikä tulee sisällyttää lainsäädännön velvoitteisiin.
Suurten kaupunkien elinvoimaisuus hyödyttää koko itsehallintoalueen kilpailukykyä, ja se vaatii kaupunkipoliittisia toimia suurten kaupunkien elinvoiman, innovaatiokyvyn ja kestävyiden vahvistamiseksi.
Suurten kaupunkien roolia osana itsehallintoalueita tulee edelleen tarkentaa. Suurten kaupunkien kilpailukyyn ja elinvoiman turvaaminen on myös Suomen kansainvälisen kilpailukyyn edun mukaista.
Aluejakoratkaisun on oltava myös ajallisesti kestävä. Ratkaisuilla ei saa muodostaa uusia vaikeasti hallittavia hallinnollisia kokonaisuuksia, joissa kunnallista demokratiaa ja asukkaiden ja asiakkaiden osallistamista on vaikeaa toteuttaa. Uudistuksien toimeenpano ja uusien toimintamallien muotoutuminen pelkäästään sote-palveluiden osalta tulee kestävämmän useamman vaalikauden ajan ja se tulee vaatimaan oman laajan valmistelun. Edellä todetuista syistä ja kuntien roolin pitämiseksi mahdollisimman selkeänä kuntien yleinen toimivalta tulee säilyttää ja itsehallintoalueiden toimivalta tulee rajata pääasiallisesti niille järjestettäväksi annettaviin nykyisten maakuntaliittojen ja soveltuvin osin valtion aluehallinnon tehtäviin. Samalla tulisi arvioida mitä valtionhallinnon tehtäviä erityisesti Ely-keskusten osalta voitaisiin siirtää kaupungeille, joilla on riittävä kantokyky ja tahto niistä vastata.
- STM:n ja VM:n teettämän asiantuntijaselvityksen perusteella Itsehallintoalueiden perusteltu lukumäärä on 9 – 12 aluetta. Enimmillään viisi itsehallintoaluetta on sopiva määrä vastaamaan yliopistosairaaloiden ylläpidosta ja vaativimpien erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen tuottamisesta. Varsinkin yliopistosairaaloiden tehokas toiminta edellyttää merkittävästi esitettyä yksittäisiä itsehallintoalueita suurempaa väestöpohjaa.
Sote-uudistusta tarvitaan eri syistä pienissä kunnissa ja harvaan asutuilla alueilla kuin suurilla kaupunkiseuduilla. Pienten kuntien osalta perustettavat itsehallintoalueet tuovat leveämmät hartiat esimerkiksi sote-palveluiden järjestämiseen ja mahdollistavat paremmin sote-palveluiden saatavuuden. Suurten kaupunkien näkökulmasta itsehallintoalueiden on oltava merkittävästi suurempia, jotta uudistus toisi merkittävää parannusta nykyiseen rakenteeseen verrattuna, koska näiden väestöpohja ja palveluvolyymit mahdollistavat jo nyt sekä sote-palveluiden että muiden palveluiden laajan integroimisen asukas- ja asiakaslähtöisesti.

Suuret kaupungit ja metropolialue poikkeavat väestöpohjaltaan, elinkeino- ja yhdyskuntarakenteeltaan sekä monilla muilla tavoin olennaisesti muista maan alueista. Suurten kaupunkien väestönkasvu ja niissä esiintyvät erilaiset sosioekonomiset ilmiöt poikkeavat niin ikään muusta maasta. Useat

suuret kaupungit ovat väestömäärältään suurempia kuin pienimmät itsehallintoalueet. Suurten kaupunkien rooli on hallinnosta riippumattoman kehityksen kautta muodostunut hyvin merkittäväksi, mikä noudattaa myös kansainvälistä kehitystä. Olemassa olevan tiedon valossa tämä kehitys tulee vahvistumaan. Edellä todetuista syistä suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen tehtävien ja roolin määrittäminen osana uudistuksia edellyttää erillistä lainsäädäntöä.

3

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Vastaajien määrä: 1

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Turku on Varsinais-Suomen keskuskaupunki, jossa asuu kolmasosa maakunnan väestöstä. Erityisesti sote-palveluiden osalta esitettyä suurempi itsehallintoalue olisi kuitenkin perusteltu.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

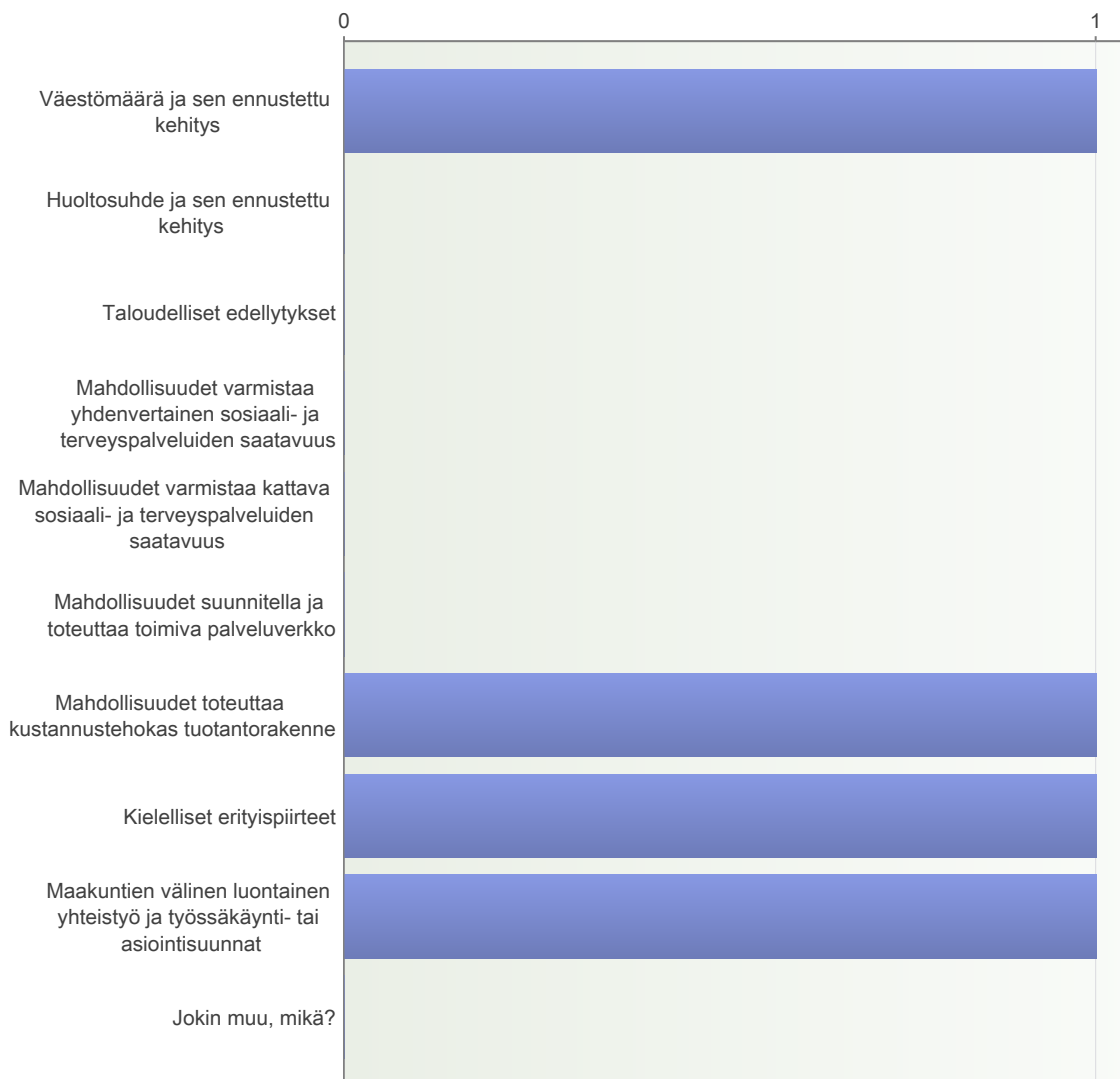
Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli on palvelujen saatavuuden turvaamisen näkökulmasta oikean suuntainen, mutta samalla se synnyttää Suomeen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismallin, jossa osa itsehallintoalueista joutuu turvautumaan toisten itsehallintoalueiden palveluihin varsin laajasti. Valittu malli on myös epäjohdonmukainen suhteessa hallinnon selkeyttämistavoitteisiin.
Esitetyllä mallilla ei siis kyetä varmistumaan siitä, että Uusimaata lukuun ottamatta muut itsehallintoalueet suoriutuisivat niille asetetuista kattavasta palvelujen järjestämismallista ja palveluintegraatiosta. Erityisesti tämä koskee raskaan erikoissairaanhoidon palveluja, jotka edellyttävät laajempaa väestöpohjaa. Uudistuksen lähtökohtana tulee olla, että itsehallintoalueet kykenevät järjestämään itse sote-palvelunsa koko laajuudessaan ja turvautuminen muiden itsehallintoalueen palveluihin tulee olla rajattu vain erityisiin vaativiin palveluihin.

Jatkovalmistelussa on syytä huomioida, että osa kunnista sijaitsee maakuntien rajalla ja osassa kuntia toivottu yhteistyösuunta voi suuntautua ainakin osin nykyisen oman maakuntansa ulkopuolelle. Itsehallintoalueiden reuna-alueilla asiakkaiden vapaa hakeutuminen palveluihin tulee lisäämään itsehallintoalueiden välistä palvelukysyntää. Kunnille tuleekin jättää mahdollisuus valita, mihin sote-alueeseen se haluaa kuulua edellyttäen, että kunnalla on yhteinen raja toivomaansa sote-alueeseen.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Vastaajien määrä: 1

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä.

Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Vastaajien määrä: 1

- Turun ja Varsinais-Suomen alueen yhteistyö suuntautuu luontaisesti Lounaisrannikolle, Ahvenanmaalle sekä useissa asioissa Etelä-Suomen kasvaviin maakuntiin Uusimaalle ja Pirkanmaalle. Varsinais-Suomen yhteistyösuunnat sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvissä kysymyksissä ovat erityisesti vaativan erikoissairaanhoidon osalta Satakunta, Pohjanmaa ja Ahvenanmaa, mutta maakunnan reuna- alueilla yhteistyötä on myös muihin suuntiin esimerkkinä Forssan seutu. Vaativan erikoissairaanhoidon järjestämistä tulee jatkossakin ohjata kustannustehokkaiden rakenteiden ja alueellisesti tasapuolisten palveluiden turvaamiseksi.

Nyt esitetyt nykyiseen maakuntajakoon perustuvat itsehallintoalueet ovat sote-palveluiden järjestämisessä ja erityisesti yliopistosairaalan toiminnan järjestämisessä riippuvaisia toisista itsehallintoalueista. Läntistä rannikkoaluetta sekä niillä sijaitsevia kuntia yhdistää myös kaksikielisyys, kulttuuritausta, sekä laaja saaristoalue. Palveluiden saatavuus molemmilla kotimaisilla kielillä on otettava huomioon alue- ja järjestämislinjauksia tehtäessä.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Vastaajien määrä: 1

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistus on jo sellaisenaan niin suuri rakenteellinen uudistus, että sen läpivientiä ei tule vaarantaa muihin toimialoihin liittyvillä työnjaollisilla ja rakenteellisilla muutoksilla samanaikaisesti. Myös tehtävien siirtoon liittyvät rahoitusmallit ja -järjestelmät ovat niin moniulotteisia, että mahdollisia muita muutoksia on jaksotettava. Eurooppalaisen demokratiakäsityksen arvoperusta korostaa vahvasti paikallisen itsehallinnon periaatteita ja läheisyysperiaatetta. Läheisyysperiaatteen mukaan julkisen vallan päätökset tulisi tehdä mahdollisimman lähellä ihmistä sillä tasolla, jolle ne luonteensa mukaisesti sopivat.

Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää tulevaisuuden kunnan roolin muuttumista yhä vahvemmin alueensa elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjäksi. Uudistuksen tulee tällöin vahvistaa kuntien käytössä olevien elinvoimatyökaluja (koulutus, elinkeino- ja työllisyyspolitiikka, maapolitiikka, joukkoliikenne, kulttuuri). Tältä osin tulee muun muassa valtion aluehallinnon, ELY- keskusten ja TE-toimistojen toimivaltaa ja tehtäviä soveltuvien osin esimerkiksi elinkeino- ja työllisyyspalvelujen osalta siirtää suurille kaupungeille, joille elinvoimakunnan rooli hyvin luontainen ja joilla on edellytykset ottaa nämä tehtävä vastattavakseen lähellä asiakkaita. Suurissa kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla on suurin väestötiheys ja niihin keskittyy suurin osa aluepelastustoimen toimenpiteistä. Samasta syystä näille alueille keskittyy merkittävimmät varautumisen ja riskinhallinnan haasteet. Tältä osin hallintovastuullisen organisaation muutos luo uuden rajapinnan ja voi heikentää pelastuslaitosten ja kuntien vahvaa toiminnallista yhteistyötä erityisesti kuntien varautumisen tukemisessa sekä maankäytön, rakentamisen ja ympäristötoimen palveluissa ja asioissa. Vastuuorganisaation muutoksen ei myöskään ole katsottu tuovan toiminnallisia tai taloudellisia lisähyötyjä, mikä on ollut muutosten lähtökohta.

Ympäristöterveydenhuollon palvelukokonaisuus on keskeinen osa kuntien hyvinvointi- ja elinkeinopolitiikan palvelukokonaisuutta. Palvelu on luonteeltaan lähipalvelua ja sillä on vahva kytkentä kuntien vastuulla oleviin muihin palvelu- ja viranomaisprosesseihin.

Ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaisten toimialat tukevat sekä maankäyttöä että toisiaan kunnassa. Kokonaisuutena toimialoilla on merkittävä rooli kunnan maankäytössä, kestävän yhdyskuntarakenteen, terveellisen elinympäristön ja monimuotoisen luonnon turvaamisessa. Osaa palveluista tuotetaan jo tällä hetkellä kuntien välisellä yhteistyöllä ja yhtä kuntaa laajemmalla palvelualueella, mikä on jatkossakin mahdollista. Mikäli ympäristöön, terveyteen ja rakentamiseen liittyvät viranomaistehtävät siirrettäisiin itsehallintoalueille, merkitsisi se, että kaikki kunnat, myös suuret ja keskisuuret kaupungit menettäisivät näihin toimialoihin liittyvän osaamisen ja palvelutuotannon työkalut. Tätä ei voida pitää perusteltuna.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä?

Vastaajien määrä: 1

- Sote-palveluiden täydellisen integraation tarpeellisuutta tulee arvioida kriittisesti. Toimiva työnjako voisi olla Ruotsin mallin mukainen, jossa lähipalveluluonteisten sosiaalipalveluiden ja niitä tukevien terveyspalveluiden järjestämisvastuu jätettäisiin kunnille, ja että niiden tarkoituksenmukaista toteuttamista ja integraatiota muihin sote-palveluihin ohjattaisiin tarpeellisella sääntelyllä. Edellä kuvatulla tavalla on uudistettu useita palvelukokonaisuuksia viime vuosien aikana ja uudistetaan parhaillaan. Sote-palveluiden konkreettisesti asiakastyössä on toki yhteistyön vahvoja rajapintoja, mutta toisaalta aivan samalla tavalla sote-palveluilla on vahvaa yhteistyöpintaa kuntien vastuulle jäävään palvelutuotantoon. Ongelma korostuu erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palveluprosessien järjestämisessä.

Itsehallintoalueen ja kuntien välisen yhteistyön on rakennuttava selkeälle vastuunjaolle. Itsehallintoalueille on luotava toimivat yhteistyörakenteet ja suunnitelmat itsehallintoalueen ja kuntien toimialojen välille sekä tarvittavat taloudelliset kannusteet. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ennaltaehkäisy ja ennakointi on sisällytettävä tulevan ratkaisun rahoitusmalliin, jotta varmistetaan järjestämisvastuussa olevien toimijoiden tahto ja kyky järjestää tarvittavat toiminnot ja palvelut.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja toiminnan rahoittamiseen ja ohjaamiseen on laadittava mittarit ja kunnat on otettava mukaan valmistelutyöhön.

Valtion on osallistuttava myös jatkossa hyvinvointia lisäävien investointien rahoitukseen.

Useat sosioekonomiset ilmiöt sekä näiden ilmiöiden kasautumiseen ja hyvinvointivaikutuksiin liittyvät ongelmat keskittyvät suuriin kaupunkeihin ja kaupunkiseuduille (monikulttuurisuus, asunnottomuus, työttömyys jne.).

Niillä on oltava jatkossa toimintaedellytykset näiden ongelmien ratkaisemiseen.

Maahanmuuttotilanteesta ja vastaanottopalveluita seuraavassa kotouttamisvaiheessa maahanmuuttajat keskittyvät suuriin kaupunkikeskuksiin. Kehityksestä aiheutuu suurille kaupunkiseuduille merkittävä palvelu- ja asuntotarve, johon on varauduttava myös tässä uudistuksessa.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa on unohdettu suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen erityinen rooli kasvun, kehittämisen ja osaamisen vetureina sekä innovaatioiden ja kokeilujen alustoina. Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen mahdollisuuksia ei tältä osin tule rajoittaa vaan vahvistaa aluehallintouudistuksessa. Kaupunkien kasvu on globaali ilmiö, jonka myötä kaupunkien merkitys talouden ja kasvun moottoreina kasvaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Kaupungistumisen, taloudellisen kasvun, hyvinvoinnin ja tuottavuuden välillä on aluetaloudellisessa tutkimuksessa havaittu vahva yhteys. Kunnille on esitetty tulevaisuuden rooliksi elinvoimakunnan roolia. Erityisen hyvin tämä rooli sopii suurille kaupungeille ja kaupunkiseuduille. Parhaan mahdollisen vaikuttavuuden aikaansaamiseksi tulisi tukea sellaisia ratkaisuja, joissa toimivaltaa ja vastuuta annettaisiin mahdollisimman paljon niille, jotka käytännössä asioita tekevät ja yhteistyössä toimivat.

Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen erityisasema, rooli ja kaupunkispesifit urbaanit erityispiirteet pitäisi ottaa vahvasti huomioon itsehallintoalueiden muodostamiseen liittyvässä valmistelussa. Tulevan kehityksen kannalta on perusteltua, että kaupunkivyöhykkeiden ja laajojen työssäkäyntialueiden mahdollisuudet tunnistetaan ja tunnustetaan aiempaa paremmin.

Liikkumisen on oltava nopeaa, helppoa, edullista ja ekologista, jotta pystytään takaamaan sujuva arki kaupungeissa, kasvukäytävillä ja niitä yhdistävällä maaseudulla.

Kaupunkiseutujen merkitys korostuu jatkossa entistäkin enemmän. Tarve alueellisesti eriytetylle lainsäädännölle kohdistuu Helsingin laajenevan metropolialueen lisäksi erityisesti Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseutuihin.

Perustettavilla itsehallintoalueilla on oltava riittävästi omaa päätäntävaltaa niiden vastuulle osoitettujen tehtävien järjestämisen suhteen siten, että niiden olemassa olevia ja toimivaksi osoittautuneita malleja ja rakenteita voidaan hyödyntää jatkossakin.

20. 13. Vapamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistukseen liittyvän rahoitusjärjestelmän epäselvyyksien takia kunnilta on kysyttävä erikseen lausuntoa esitettävästä rahoitusmallista, kun suunniteltu malli tarkentuu. Rahoitusmalliesityksestä tulisi ilmetä, miten valtion rahoitus allokoidaan itsehallintoalueille, millaisin periaattein ja vaihtoehtoisin mallein sote-järjestäjä allokoi rahoitusta palveluntuottajille ja millaiset kuntakohtaiset vaikutukset rahoitusjärjestelmän uudistamisella on kuntien taloudelliseen tilanteeseen.
Maan hallituksen lähtökohdasta vähentää uudistuksilla kestävyysvajetta kolmella miljardilla eurolla on pidettävä kiinni. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua siten, että riittävät edellytykset kuntien vastuulle jäävien palvelujen järjestämiseen vaarantuvat.
Tulevan järjestelmän tulee olla läpinäkyvä ja selkeä sekä kannustaa taloudelliseen ja toiminnalliseen tehokkuuteen. Uudessa rahoitusjärjestelmässä tulee toteuttaa ainoastaan perusoikeuksien toteutumisen kannalta tarvittavat alueiden väliset tasaukset. Kaikkien sote- rahavirtojen, kustannusten ja korvausten tulee olla julkisia, vertailtavia ja tietojen tulee olla helposti saatavilla.

Hallituksen periaatepäätös merkitsee toteutuessaan muun muassa erillistä valtionosuusjärjestelmää kunnille ja itsehallintoalueille. Itsehallinnollisten alueiden suuri määrä ja niiden olosuhde- ja kantokykyerot edellyttävät todennäköisesti myös jatkossa jonkinlaista tasausjärjestelmää. Tällä hetkellä suuret kaupungit ja niiden kehyskunnat toimivat tasausjärjestelmässä pääasiassa maksajan roolissa riippumatta urbaaneista erityistekijöistä aiheutuvista ylimääräisistä meno- ja palvelutarpeista. Itsehallintoalueiden rahoitusratkaisun epäonnistuminen tai kuntien verotuksen katto ei vaarana pelkästään itsehallintoalueiden rahoitusta vaan koko kuntakentän rahoituksen hinnan ja saatavuuden. Ei ole missään tilanteessa perusteltua, että kenenkään verorasite kasvaa pelkän hallinnollisen muutoksen seurauksena.

Suurten kaupunkiseutujen keskuskaupungit vastaavat pääosin sekä oman toiminnallisen alueensa että koko maan kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistämiskustannuksista sekä sosiaaliseen eheyteen liittyvistä kustannuksista.

Mahdolliset omaisuuden (mm. kiinteistöt ja kalusto) siirrot kunnilta itsehallintoalueille tai käyttöomaisuuden vuokraus on tehtävä yhtenäisin perustein. Jos omistuksia siirretään kunnilta itsehallintoalueille, se täytyy tehdä markkinahinnoin ja omaisuutta vastaavan kokoisten lainojen on siirryttävä omaisuuden mukana. Jos omaisuutta vuokrataan, sen on tapahduttava myös markkinahinnoin. Henkilökunnan siirtojen yhteydessä eläkevastuut tulee huomioida täysimääräisesti kunnille. Itsehallintoalueiden sisäisestä palkkojen harmonisoinnista voi seurata merkittäviä lisäkustannuksia, minkä vuoksi tämä asia tulisi erikseen huomioida lainsäädännössä.

Uudistuksen seurauksena sopeutustarpeita tulee kohdistumaan kaupunkien yleishallintoon ja tukipalveluihin. Lähtökohtaisesti yleishallinnon kustannuksista tulee sopeuttaa poistuvaa toimintaa vastaava suhteellinen osuus. Tukipalvelujen järjestäminen itsehallintoalueelle on kriittinen kaupungin kustannustehokkuuden näkökulmasta. Kun sote-palvelut tukipalveluiden käyttäjänä poistuvat, on riski, että suuret ylläpitokustannukset jäävät muiden toimialojen maksettaviksi joko ylimenokaudeksi tai pysyvästi, samalla kun itsehallintoalueille muodostetaan uusi hallinto.